הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קז קח

לָכֵן (טור בשם הרא"ש): **ג** [ה]אֵין צִבּוּר מִתְפַּלְּלִין תְּפִלַּת נְדָבָה (ו) (ט) כְּלָל: **ד** (י) [ו]הָרוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת נְדָבָה, צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מַכִּיר אֶת עַצְמוֹ זָרִיז וְזָהִיר וְאָמִיד בְּדַעְתּוֹ שֶׁיּוּכַל לְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף, אֲבָל אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן יָפֶה קָרִינַן בֵּיהּ 'לָמָּה לִי רֹב זִבְחֵיכֶם' (ישעיה ו יא), וְהַלְוַאי שֶׁיּוּכַל לְכַוֵּן בְּשֵׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת הַקְּבוּעוֹת לַיּוֹם:

ה הַרְא"ש שָׁם. ו תְּשׁוּבַת הָרַא"ש כְּלָל ד' (סי' יג).

קח מִי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל לְסִבַּת טָעוּת, אוֹ אֹנֶס אוֹ בְּמֵזִיד. וּבוֹ י"ב סְעִיפִים:

א (א) * [א]טָעָה (ב) אוֹ (ו) נֶאֱנַס (ג) וְלֹא הִתְפַּלַּל שַׁחֲרִית, מִתְפַּלֵּל (ד) מִנְחָה (ג) [ב] (ה) שְׁתַּיִם, (ו) הָרִאשׁוֹנָה מִנְחָה וְהַשֵּׁנִיָּה לְתַשְׁלוּמִין. (ז) * וְאִם (ג) הִפְּךְ, (ח) לֹא יָצָא יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא תַּשְׁלוּמִין (ט) וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ. וְכֵן הַדִּין בְּכָל מָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה לְתַשְׁלוּמִין: **ב** [ב]טָעָה וְלֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה, מִתְפַּלֵּל עַרְבִית שְׁתַּיִם, הָרִאשׁוֹנָה עַרְבִית וְהַשֵּׁנִיָּה לְתַשְׁלוּמִין. טָעָה וְלֹא הִתְפַּלֵּל עַרְבִית, מִתְפַּלֵּל (ד) שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם, הָרִאשׁוֹנָה שַׁחֲרִית וְהַשֵּׁנִיָּה לְתַשְׁלוּמִין, (יא) [ג]לְאַחַר שֶׁאוֹמַר יוֹצֵר (יב) וּשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה

א בְּרָכוֹת כ"ו (ע"א). ב שָׁם. ג סְמ"ק (מצוה יא הנהה מרו).

בַּאֵר הַיטֵב

ג (ו) **כְּלָל.** דְּאֵין צִבּוּר מַקְרִיבִין קָרְבַּן נְדָבָה. וְאַף עַל גַּב דְּצִבּוּר מְבִיאִין עוֹלַת קַיִץ, לֹא שְׁכִיחָא:

א (ב) **נֶאֱנַס.** עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתְבוּ בְּסִימָן צ"ג סָעִיף קָטָן ה': (ג) **שְׁתַּיִם.** וּכְשֶׁהוּא שׁוֹלֵחַ צִבּוּר יוֹצֵא בְּמַה שֶּׁמַּחֲזִיר הַתְּפִלָּה בְּקוֹל רָם. הָרַדְב"ז (ח"א סי' שסא) וּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) וּפְרִי חָדָשׁ (סק"ב). וּלְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע אִם יֵשׁ לוֹ תַּשְׁלוּמִין, עַיֵּן סוֹף סִימָן נ"ח (סק"ו). וּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע אֵין לוֹ תַּשְׁלוּמִין, עַיֵּן שָׁם: (ד) **הִפְּךְ.** דְּהַיְנוּ שְׁגָלָה דַּעְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב לְקַמָּן. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): **ב** (ד) **שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם.** וְאִסּוּר לְאָכֵל קֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל הַשֵּׁנִיָּה, וְאִם הִתְחִיל אֵינוֹ מַפְסִיק. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וּבְשֶׁלֹּשׁ אֲחֵרוֹנוֹת וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן קי"ב (ס"א): **ג** (ט) **כְּלָל.** דְּאֵין צִבּוּר מַקְרִיבִין קָרְבַּן נְדָבָה אֶלָּא לִקְיַן הַמִּזְבֵּחַ כְּשֶׁהַמִּזְבֵּחַ בָּטֵל, וְזֶהוּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְצוּי, לָכֵן אֵין לְהִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה כְּנֶגֶד זֶה. (ט) אֲבָל יָחִיד יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל נְדָבָה עַל יְדֵי חִדּוּשׁ אֶפִלּוּ בְּצִבּוּר: **ד** (י) **הָרוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל.** וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (י) אֶפִלּוּ הוּא מִתְפַּלֵּל הַנְּדָבָה עַל יְדֵי חִדּוּשׁ:

א (א) **טָעָה.** כַּוָּנָתוֹ לְאַפּוקֵי הַזִּיד וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ד'. וּמִי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיְתָה דַּעְתּוֹ נְכוֹנָה עָלָיו כְּרָאוּי, אַף דְּשָׁלֵא כְּדִין עָשָׂה בָּזֶה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן ק"א סָעִיף א' וְצ"ח סָעִיף ב', מִכָּל מָקוֹם (ג) **אֹנֶס.** דְּאֵין זֶה בִּכְלַל מְזִיד וּמְהַנֵּי לֵיהּ הַשְׁלָמָה: (ב) **אוֹ נֶאֱנַס.** כְּגוֹן שֶׁהָיָה חוֹלֶה אוֹ שָׁכוֹר וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ח'. וּלְעִנְיַן אוֹנֶס שֶׁעָבַר עָלָיו זְמַן תְּפִלָּה עַד שֶׁקָּבַר מֵתוֹ, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ע"א סָעִיף א' וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (סק"ד). וּמִי שֶׁבְּזְמַן תְּפִלָּה לֹא הָיָה לוֹ מַיִם לִרְחֹץ יָדָיו וְעַל יְדֵי זֶה עָבַר זְמַן תְּפִלָּה, (ג) גַּם זֶה הוּא בִּכְלַל אֹנֶס וְצָרִיךְ אַחַר כָּךְ לְהִתְפַּלֵּל שְׁתַּיִם. וּלְכַתְּחִלָּה אֵין נָכוֹן לְבַטֵּל הַתְּפִלָּה מִשּׁוּם מַיִם וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן צ"ב סָעִיף ד' וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כא) עַיֵּן שָׁם. וְאִם עָסַק בְּצָרְכֵי צִבּוּר עַיֵּן לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן צ"ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ח). וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים בְּסִימָן זֶה (משי"ז סק"א) שֶׁכָּתַב [א]דְּנִכּוֹן שֶׁגַּם בָּזֶה יִתְפַּלֵּל אַחַר כָּךְ לְהַשְׁלִים הַתְּפִלָּה שֶׁחִסַּרָה לוֹ, אַף בָּזֶה יִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ בְּתוֹרַת נְדָבָה וְיִתְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר: (ג) **וְלֹא הִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית.** וּלְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע אִם יֵשׁ לוֹ תַּשְׁלוּמִין, עַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן נ"ח (ס"ו) וּבְמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה. וְעַיֵּן שָׁם קְרִיאַת שְׁמַע אֵין לוֹ תַּשְׁלוּמִין, עַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן נ"ח (ס"ו) וּבְמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה. וְעַיֵּן שָׁם עוֹד (ס"ו) דְּבִרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע אֵין לוֹ תַּשְׁלוּמִין כְּלָל עָלְמָא, דְּהַיְנוּ אֶפִלּוּ אִם יִרְצֶה לְבָרֵךְ אוֹתָם בְּעֵת שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע פַּעַם אַחֶרֶת עִם בִּרְכוֹתֶיהָ, דִּלְא תִּקְנוּ חֲזַ"ל תַּשְׁלוּמִין אֶלָּא לִתְפִלָּה שֶׁהִיא בַּקָּשַׁת רַחֲמִים: (ד) **מִנְחָה וְכוּ'.** וּכְשֶׁהוּא שׁוֹלֵחַ צִבּוּר (ז) יוֹצֵא יְדֵי הַשְׁלָמָה בְּמָה שֶׁמַּחֲזִיר הַתְּפִלָּה בְּקוֹל רָם, וְיִכַּוֵּן בָּהּ בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ לְתַשְׁלוּמִין וְגַם לְהוֹצִיא בָּהּ מִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי: (ה) **שְׁתַּיִם.** (ו) וְאֵין דַּי שֶׁיְּכַוֵּן לִשְׁמֹעַ מִשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְלָצֵאת בָּהּ בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ לְתַשְׁלוּמִין (ז) בֵּין עֲבוּר עַרְבִית אוֹ שַׁחֲרִית, דִּלְא תִּקְנוּ שֶׁיְּצֵא בְּחֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אֶלָּא דְּוַקָּא מִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי, (ח) וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד יָצָא אִם הָיָה זֶה בִּשְׁבִיל הַשְׁלָמַת תְּפִלַּת עַרְבִית. וְאַף עַל גַּב דִּבְסִימָן קכ"ד (ס"א ומשנ"ב סק"א) קַיְמָא לַן דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אֵין בָּקִי יוֹצֵא בְּחֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, מִכָּל מָקוֹם בָּזֶה שֶׁהִיא לְתַשְׁלוּמִין בִּשְׁבִיל תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁהִיא רְשׁוּת, קַלָּא: (ו) **הָרִאשׁוֹנָה מִנְחָה.** כִּי (ט) צָרִיךְ לְהַקְדִּים תְּפִלָּה שֶׁהִיא חוֹבַת שָׁעָה לְתִפְלַּת הַתַּשְׁלוּמִין: (ז) **וְאִם הִפְּךְ.** פֵּרוּשׁ (י) שֶׁהָיְתָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁתְּהֵא הָרִאשׁוֹנָה לְתַשְׁלוּמִין, לֹא יָצָא, (יא) דְּלֹא תִּקְנוּ רַבָּנָן הַשְׁלָמָה אֶלָּא בִּזְמַן הִתְעַסְּקוּת בְּתִפְלָה חִיּוּבִית וְלֹא קָדַם לָכֵן, (יב) [ב]וְיֵשׁ מְפַקְפְּקִים לוֹמַר שֶׁאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל אֶלָּא אִם כֵּן גִּלָּה דַּעְתּוֹ בְּפֵרוּשׁ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁהַשְּׁנִיָּה הִיא לְשֵׁם חוֹבָה וְהָרִאשׁוֹנָה לְתַשְׁלוּמִין, וּכְגוֹן שֶׁהוּא מוֹצָאֵי שַׁבָּת וְהִבְדִּיל בַּשְּׁנִיָּה וְלֹא הִבְדִּיל בָּרִאשׁוֹנָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר (ס"י). וּלְעִנְיַן דִּינָא כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"כ) שֶׁאֵין לָנוּ אֶלָּא דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר, וְכֵן הָעָתִיק הַגְּרָךְ הַחַיִּים (דיני תשלומי תפילה ס"ג) לַהֲלָכָה. וּמִכָּל מָקוֹם יוֹתֵר שֶׁבָּעֵת שְׁחוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל, יַתְנֶה וְיֹאמַר אִם אֵינִי מַחֲזִיר לְהִתְפַּלֵּל פַּעַם שֵׁנִית אֲנִי מִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ בְּתוֹרַת נְדָבָה:

(ח) **לֹא יָצָא.** בֵּין שֶׁהִפְּךְ בְּמֵזִיד (יא) אוֹ בִּשּׁוֹגֵג: **(ט) וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וְכוּ'.** אַף (טו) אִם הִתְפַּלֵּל הַשְּׁנִיָּה לְתַשְׁלוּמִין וְהָרִאשׁוֹנָה לְשֵׁם חוֹבָה, וְטָעָה בְּשֶׁל חוֹבָה וְלֹא אָמַר בָּהּ טַל וּמָטָר בְּאָפָן דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר וְלֹא נִזְכַּר זֶה עַד אַחַר תְּפִלָּה שְׁנִיָּה, אֲפִלּוּ הָכִי הַשְּׁנִיָּה עָלְתָה לְתַשְׁלוּמִין וְיִתְפַּלֵּל אַחַר כָּךְ לְשֵׁם חוֹבָה, וְאַף שֶׁהַתְּפִלָּה הַחִיּוּבִית בְּטָעוּת הָיְתָה לֹא אָמְרִינַן כְּמַאן דְּלֹא הִתְפַּלֵּל כְּלָל דְּמֵיָא לְעִנְיַן זֶה, מִשּׁוּם דְּמִכָּל מָקוֹם בָּעֵת שֶׁהִתְפַּלֵּל הַשְּׁנִיָּה לְתַשְׁלוּמִין הָיָה זְמַן תְּפִלָּה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה הָרִאשׁוֹנָה לְחִיּוּבָא וְטָעָה בָּהּ, שֶׁשָּׁכַח אוֹ הוֹסִיף בְּאָפָן שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ. וְכָתַב הַמָּגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ד) דְּכָל זֶה אִם כֵּן בְּפֵרוּשׁ בַּשְּׁנִיָּה לְתַשְׁלוּמִין, אֲבָל אִם לֹא כֵּן טוֹב יוֹתֵר שֶׁתַּעֲלֶה לוֹ הַשְּׁנִיָּה לְשֵׁם חוֹבָה וְיִתְפַּלֵּל אַחַר כָּךְ לְתַשְׁלוּמִין, דְּבָזֶה יוֹצֵא לְכָל הַדֵּעוֹת: **ב** (י) **שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם.** וְאִסּוּר לְאָכֵל קֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל הַשֵּׁנִיָּה, דְּהָא כְּבָר הִגִּיעַ זְמַנָּהּ, וְאִם הִתְחִיל אֵינוֹ מַפְסִיק כֵּן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ג). [ג]אֲבָל בְּסֵפֶר מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (שם) וּבְסֵפֶר מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ה) הַכְרִיעוּ דְּאֵפִלּוּ בְּדִיעֲבַד מַפְסִיק, מִשּׁוּם דְּצָרִיךְ לְהַסְמִיךְ הַתְּפִלָּה הַשֵּׁנִיָּה לְהָרִאשׁוֹנָה בְּכָל מַה דְּאָפְשָׁר: **(יא) לְאַחַר שֶׁאוֹמַר וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (טז) שֶׁלֹּא יַפְסִיק לְכַתְּחִלָּה בֵּינֵיהֶם בְּשׁוּם דָּבָר, (יז) וַאֲפִלּוּ בִּלְמוּד אָסוּר, כִּי תְּפִלַּת הַשְׁלָמָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּעוֹד שֶׁעוֹסֵק בַּתְּפִלָּה הַחִיּוּבִית. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דַּחֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה הַחִיּוּבִית מַהֵר לִשְׁמֹעַ קֹדֶם, דְּזֶה מִקְרֵי עֲדַיִן עוֹסֵק בְּתִפְלָה, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן מ"ז סָעִיף ז' מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד"ה אם למד) בְּשֵׁם הָאוֹר זָרוּעַ (ח"א סי' כב): **(יב) וּשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (יח) עִם הַתַּחֲנוּן שֶׁאוֹמַר אַחֲרֵי זֶה, דְּאֵין לְהַפְסִיק בֵּין הַשְּׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה לַתַּחֲנוּן:

בַּאוּר הַלָּכָה

א * **טָעָה אוֹ נֶאֱנַס וְכוּ'. טָעָה, הַיְנוּ שֶׁסָּבַר שֶׁהִתְפַּלֵּל וְאַחַר כָּךְ נִזְכַּר שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל אוֹ שֶׁשָּׁכַח לְהִתְפַּלֵּל** וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ח'. **כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים נִסְתַּפְּקְתִּי פְּסַק הַתְּפִלָּה שַׁחֲרִית אוֹ לֹא וְעָבַר זְמַן שַׁחֲרִית אִם מַשְׁלִימָהּ בְּמִנְחָה אוֹ לֹא, דְּשָׁמָא לֹא תִּקְּנוּ דְּמַשְׁלִימָהּ בְּעֵבַר זְמַנָּהּ אֶלָּא בְּוַדַּאי לֹא הִתְפַּלֵּל וְלֹא פְּסַק:**

* **וְאִם הִפְּךְ.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"י) **שֶׁפְּשָׁטָנוּ לְעִנְיַן דִּינָא בְּהַמְחַבֵּר,** וְכֵן הַגְּרַ"א בְּבֵאוּרוֹ כְּשֶׁהֶעְתִּיק מִקּוֹר עַל זֶה לֹא הֵעִיר כְּלָל לְקוּשְׁיַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) בָּזֶה, מִשְּׁמַע לְכָאוֹרָה דְּלָא סְבִירָא לֵיהּ כְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם. **וְדַע דְּפָשׁוּט דְּדַוְקָא אִם נִתְחַנֵּן**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (ע) אֲחֵרוֹנִים: **ד** (י) פֵּרִישָׁה (סק"ו):

א (פ) פָּשׁוּט, דְּהוּא אוֹמֵר מָטָר, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י': (צ) עַיֵּן בְּסֵפֶר יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב (ס"א) שֶׁהֵבִיא רְאָיָה דְּבָזֶה כָּלֵי עַלְמָא מוֹדִים: (ק) אֲחֵרוֹנִים: (ר) רַדְבַּ"ז (ח"א סי' שסא): (ס) אֱלִיָּהוּ רַבָּה (סק"ה) וְגַרְדִּי חַיִּים (דיני תשלומי תפילה ס"ג) וְהַגְּרָךְ הַחַיִּים (דיני תשלומי תפילה ס"ג): (ת) רַדְבַּ"ז (ח"א סי' שסא): (א) מוּכָח מִבִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"א) וּפְרִי מְגַדִּים (א"א סק"א): (ב) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ב) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ב) בְּשֵׁם הַבְּרָכִי יוֹסֵף (שם): (ג) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ב) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ב) בְּשֵׁם הַבְּרָכִי יוֹסֵף (שם): (ד) רַא"ש (פ"ד סי' ב):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (סי' צב ס"ד) כתב שאינו צריך לתשלומין כלל כיון שבשעת חובתו היה פטור ממנה מן הדין. **ב]** ובשו"ע הרב (סי"א) כתב: ויש מפקפקים לומר שא"צ לחזור ולהתפלל אלא א"כ גילה דעתו בפירוש בתפילתו שהשניה היא לשם חובה והראשונה לתשלומין וכו'. ויש לחוש לדבריהם לחדש איזה דבר כשחזר ומתפלל שאז אין חשש ברכה לבטלה לדברי הכל [ולא כתב שיתנה]. **ג]** ובשו"ע הרב (סי"ג) כתב כמג"א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קח

קלה:

ד רַשְׁבָּ"א (כו. ד"ה א"כבע"א). ה רְמַב"ם פֶּרֶק ג׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (ה"י) וְרַשְׁבָּ"א (שם) וְהָרא"ש (פ"ד סי' ב). ו רַבֵּנוּ יוֹנָה שָׁם (ית. ד"ה שנה).

בְּרָכוֹת, (יג) **יאמַר אֲשֶׁרְי וְאַחַר כָּךְ יִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לְתַשְׁלוּמֵי** (ה) **עַרְבִית.** (וְכֵן כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עַרְבִית שְׁתַּיִם מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה, יאמַר אֲשֶׁרְי (יד) בֵּין תְּפִלָּה (ו) לִתְפִלָּה) (סמ"ק (מנהה יח הגהה מד) וריב"ש סימן ק"מ): **ג** ז**הָא** דְּמִשְׁלִים הִתְפַּלָּה שֶׁהִכְפִּסִיד, דַּוְקָא [*] (טו) בִּזְמַן תְּפִלָּה, אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁאֵין זְמַן תְּפִלָּה לא: **ד** חאֵין תַּשְׁלוּמִין אֶלָּא לַתְּפִלָּה (ז) [ז] (טז) הַסְּמוּכָה בִּלְבַד, שֶׁאִם טָעָה וְלֹא הִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית (יז) וְלֹא מִנְחָה, מִתְפַּלֵּל עַרְבִית שְׁתַּיִם, אַחֲרוֹנָה לְתַשְׁלוּמֵי מִנְחָה. אֲבָל שַׁחֲרִית אֵין לָהּ תַּשְׁלוּמִין, וְכֵן בְּשָׁאָר תְּפִלּוֹת: **ה** יאַף עַל פִּי שֶׁאֵין תַּשְׁלוּמִין אֶלָּא לַתְּפִלָּה הַסְּמוּכָה לְאוֹתָהּ תְּפִלָּה וּתְפִלּוֹת (אֲחֵרוֹת) שֶׁהִכְפִּסִיד אֵין לָהֶם תַּשְׁלוּמִין, (יח) **אִם רָצָה לְהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ** (ח) [ח] **נְדָבָה**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וּבְשַׁחֲרִית הִתְפַּלֵּל לְחוֹכְתּוֹ וְהַחֲזָרַת תְּפִלַּת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר לְצֵאת בָּהּ תְּפִלַּת עַרְבִית לְתַשְׁלוּמִין יָצָא, כְּמבֹאָר בְּסִימָן קכ"ד (ס"י) דְּאִם שָׁכַח יַעֲלֶה וְיָבוֹא וְיַיצֵא כֵּנִין בְּהַחֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר כו׳ וְהָכִי נָמֵי דְּכוָתֵיהּ. וְאַף עַל גַּב דְּהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר מְכַוֵּן לְהוֹצִיא מִי שֶׁאֵינוֹ בְּקִי עַל תְּפִלַּת שַׁחֲרִית וְהוּא מִתְפַּלֵּל עַל עֲרָבִית, לֵית לָן בָּהּ כֵּיוָן דְּהַבְּרָכוֹת כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם כָּאן (סק"א) מִתְּשׁוּבַת הָרַדְבָּ"ז (ח"א סי' שסא) שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר יָצָא בַּחֲזָרָה, וְהוּא הַדִּין זֶה שֶׁמִּכַּוֵּן לְתִפְלַּת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר. וְאַף עַל גַּב דְּכִסְיֵּמוּ קכ"ד דַּוְקָא בְּלֹא הִזְכִּיר מֵירֵי אֲבָל תְּפִלָּה עַצְמָהּ אֵינוֹ יוֹצֵא בַּחֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, מִכָּל מָקוֹם זֶה שְׁסּוֹמֵךְ אַשְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל מַחֲמַת אֹנֶס, כְּשֶׁכַּח וְלֹא הִזְכִּיר מַה שֶּׁצָּרִיךְ דֵּמֵי, וְגַם שֶׁהוּא דִּיעֲבַד שֶׁהֵרֵי כָּבַר כֵּנוּ בַּחֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר לְתַשְׁלוּמִין. וְרִאְיָה מִסִּימָן רס"ח (ס"ג) דְּכְשֶׁכַּח וְלֹא הִזְכִּיר אַתָּה קַדֵּשְׁתָּ שֶׁפּוֹסֵק כְּשֶׁלְּחָן עָרוּךְ שְׁיָצָא בְּשִׁמְיַעַת בְּרָכָה מֵעַיִן שֶׁבָּע, וְהַבַּיִת יוֹסֵף כָּתַב שָׁם (ד"ה כתב רב עמרם) הַטַּעַם מִשּׁוּם תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, וְאִם כֵּן מִכָּל שֶׁכֵּן כְּאן שֶׁשָּׁמַע כָּל הַתְּפִלָּה וְכֵן שְׁיָצָא בָּהּ לְתַשְׁלוּמִין עַרְבִית שֶׁהִיא רְשׁוּת, עַיֵּן שָׁם: **ג [בשו"ע] בִּזְמַן תְּפִלָּה.** עַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ שֶׁכָּתַב בְּעוֹדְנוּ עוֹסֵק בְּתִפְלָתוֹ הָעִקָּרִית שֶׁהִיא אַחַר שֶׁשָּׁהָה כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, וְעַיֵּן בְּיָד אֶפְרַיִם: **ד [ז] הַסְּמוּכָה.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְכָתַב בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק"ג) בְּשֵׁם שַׁעֲרֵי יְשׁוּעָה לְמַהֲרַ"י זיי"ן (שער ב סי' ב) וְהֵבִיא מִפִּימָן (רפ"ו) (רפ"ו) (ס"א) שֶׁאֵין תְּפִלַּת מוּסָף מוּעִיל לְהַשְׁלָמָה, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו) שֶׁאִם שָׁכַח שַׁחֲרִית וְהִתְפַּלֵּל מוּסָף וְנִזְכַּר לֹא עָבַר זְמַן שַׁחֲרִית יִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב עוֹד בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק"ד) בְּשֵׁם מַהֲרַ"י זיין (שם) מִי שֶׁשָּׁכַח וְלֹא הִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית וּמוּסָף וְנִזְכַּר בְּמִנְחָה, יִתְפַּלֵּל מִנְחָה וְאַחֲרָיו מוּסָף וְאַחֲרָיו שַׁחֲרִית, וְאִם הִתְפַּלֵּל מוּסָף קֹדֶם מִנְחָה יָצָא, וְעַיֵּן בְּשִׁיּוּרֵי בְּרָכָה (סק"ב) שְׁחָזַר בּוֹ מִפֶּה שֶׁכָּתַב בְּאוֹת ה׳ לְחַלֵּק עַל מַהֲרַ"י זיין וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה סְעִיף קָטָן ר׳: **ה [ח] נְדָבָה.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב אִם יָצָא בְּשִׁבָּת כו׳, וְעַיֵּן בְּדִגוּל מַרְכָּבָה שֶׁכָּתַב דְּהֵינוּ לְדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּגַם בְּשַׁבָּת

בְּאֵר הַיטֵב

(ה) **עַרְבִית.** מְשַׁמַע דְּאֵין אוֹמְרִים תַּחֲנוּן עַד אַחַר תְּפִלָּה הַשְּׁנִיָּה, דְּאִם לא כֵן לְמָה לֵיהּ לְאַפּוֹקֵי בְּאַשְׁרֵי. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ד) וּלְחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ"ד אות ה) כָּתַב דְּיֵאמַר תַּחֲנוּן אַחַר תְּפִלָּה הָרִאשׁוֹנָה, וְכֵן כָּתַב עוֹלַת תָּמִיד (סק"ג) עַיֵּן שָׁם: (ו) **לִתְפִלָּה.** אֲבָל כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל מִנְחָה שְׁתַּיִם מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית אֵין לוֹמַר אַשְׁרֵי בֵּינְתַיִם, דְּהָרַ"מ מַרְגָּנִ"ט הִזְהִיר מְאֹד שֶׁלֹּא לוֹמַר אַשְׁרֵי אַחַר מִנְחָה, עַל כֵּן יִשְׁהֶה כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת בֵּין תְּפִלָּה לְתִפְלָה כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל מִנְחָה שְׁתַּיִם. בֵּ"ח (ס"א). וְנִמְגַּן אַבְרָהָם (סק"ה) חוֹלֵק עָלָיו. וְכֵן הַמִּנְהָג פָּשׁוּט בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לוֹמַר אַשְׁרֵי אַחַר מִנְחָה, וְנַפְקָא מִינָּהּ לְמִי שֶׁמִּתְאַחֵר לָבֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר הִתְחִילוּ מִנְחָה, יִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה עִם הַצִּבּוּר וְאַחַר כָּךְ יֹאמַר אַשְׁרֵי דְּלֹא כְּהַבַּ"ח. כֵּן פָּסַק לִבּוּשׁ וְלֶחֶם חֲמוּדוֹת (שם אות ו) וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ב). וְעַיֵּן סִימָן רל"ד (סק"ב). מֵיהוּ בְּזוֹהַר פָּרָשַׁת פִּנְחָס (ח"ג דף רכו:) מִשְׁמַע דְּאַחַר תְּפִלַּת מִנְחָה לֹא יֹאמַר אַשְׁרֵי, וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (שם) וּמִכָּל מָקוֹם מִשְׁמַע שָׁם בַּזֹּהַר דְּמֻתָּר לְאָמְרוֹ שֶׁלֹּא אַדַּעְתָּא דְּחוֹבָה, עַיֵּן שָׁם. [וּכְסָפֵר אֵלִיָּהוּ רַבָּה (סק"ב) הָעֲלָה דְּכִשְׁמִתְפַּלֵּל עַרְבִית שְׁתַּיִם לא יֹאמַר אַשְׁרֵי, רַק יַמְתִּין כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, אָכֵן בְּמִנְחָה יִתְפַּלֵּל אַשְׁרֵי בֵּינְתַיִם, עַיֵּן שָׁם]: **ד [ז] הַסְּמוּכָה.** אִם טָעָה וְלֹא הִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית בְּשַׁבָּת מִתְפַּלֵּל בְּמִנְחָה שְׁתַּיִם אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר עָבַר מוּסָף דְּזֶה מִקָּרֵי תְּפִלָּה הַסְּמוּכָה. נַחֲלַת צְבִי (סק"ו): **ה [ח] נְדָבָה.** וְלָכֵן מִי שֶׁהָיָה חוֹלֶה אוֹ תָּפוּס בְּתִפִּיסָה וְלֹא הָיָה הַמָּקוֹם נָקִי,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יג) **יאמַר אַשְׁרֵי.** כְּדֵי (יט) לֶעֱמֹד גַּם בִּתְפִלַּת תַּשְׁלוּמִין מִתּוֹךְ דִּבְרֵי תַּנָּחוּמִין שֶׁל תּוֹרָה וְכַנַּ"ל בְּסִימָן צ"ג (ס"ב), (כ) וְגַם דְּהָא בְּלָאו הָכִי יְהֵיהּ צָרִיךְ לוֹמַר אַשְׁרֵי קֹדֶם לַמְנַצֵּחַ וּבָא לְצֵיוֹן (כא) יאֹמְרָנָהּ עֲכָשָׁיו וְלֹא יאמַר אַחַר כָּךְ. וְעַיֵּן (כב) בְּאַחֲרוֹנִים שֶׁהִכְפִּימוּ דְּהוּא הַדִּין אִם מִתְפַּלֵּל מִנְחָה שְׁתַּיִם בְּשִׁבִּיל הַשְּׁלֵמָה, [א]יאמַר גַּם כֵּן עוֹד הַפַּעַם אַשְׁרֵי קֹדֶם תְּפִלָּה הַשְּׁנִיָּה. (כג) וְכָל זֶה הוּא רַק לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל מִדִּינָא אֵין צָרִיךְ הַסְפָּקָה בֵּין תְּפִלָּה לְתִפְלָה רַק כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּסִימָן ק"ה (ס"א): **(יד) בֵּין וְכוּ'.** כְּדֵי (כד) לְהַשְׁלִים בָּזֶה גַּם הָאַשְׁרֵי שֶׁהָיָה צָרִיךְ לוֹמַר קֹדֶם הַמִּנְחָה, (כה) וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ בְּשֵׁם הַמְקֻבָּלִים שֶׁלֹּא לוֹמַר אַשְׁרֵי בְּעַרְבִית, וְאַף שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה גַּם כֵּן יֵשׁ לְהַחְמִיר בָּזֶה. וְכָתַב בִּבְרָךְ חַיִּים (דיני תשלומי תפילה ס"ד) דְּאֵיךְ שֶׁהָאָדָם יִנְהֹג בָּזֶה יֵשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ, אַךְ כָּל זְמַן שֶׁהוּא יוֹם לא יִמְנַע מִלּוֹמַר אַשְׁרֵי אַף שֶׁהוּא אַחַר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, (כו) עַל כֵּן אִם נִתְאַחֵר וּבָא לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר הִתְחִילוּ תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, יִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם וְיאמַר אַשְׁרֵי אַחַר כָּךְ. וְעַיֵּן בְּמַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ה) שֶׁכָּתַב דְּמִדִּבְרֵי הַזֹּהַר (ח"ג דף רכו:) מַשְׁמַע [ב]דְּאַפְלּוּ בְּאֹפֶן זֶה לא יאמְרֶנּוּ אַדַּעְתָּא דְּחוֹבָה: **ג (טו) בִּזְמַן תְּפִלָּה.** יֵשׁ (כז) מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ שֶׁרְצוֹנוֹ לוֹמַר [ג]דְּלֹא תִּקְנוּ חַזַ"ל תְּפִלַּת הַשְּׁלֵמָה רַק בְּעוֹדְנוּ עוֹסֵק בְּתִפְלָתוֹ הָעִקָּרִית אַחַר שֶׁשָּׁהָא כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ אֲשֶׁרֵי בֵּינְתַיִם. אֲבָל (כח) הָרְבֵּה אַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ דְּאַף דְּלִכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי צָרִיךְ לִזָּהֵר בָּזֶה לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַשְּׁלֵמָה תֵּכֶף אַחַר תְּפִלָּה הַחִיּוּבִית, אֲבָל בְּדִיעֲבַד אֵינוֹ מְעַכֵּב רַק אִם עָבַר זְמַן תְּפִלָּה, דְּהֵינוּ אִם לא הִתְפַּלֵּל עַרְבִית יִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם רַק (ל) עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת עַל הַיּוֹם שֶׁהוּא זְמַן תְּפִלָּה לְשַׁחֲרִית, דְּהָא נוֹטֶלֶת עֲבוּר זֶה שְׂכַר תְּפִלָּה בִּזְמַנָּהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אַחַר אַרְבַּע שָׁעוֹת דְּנוֹטֶלֶת רַק שְׂכַר תְּפִלַּת רַחֲמֵי. כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סוסק"ג) וּמַגֵּן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"י) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם ס"ה). אֶלָּא שֶׁבְּדֶרֶךְ הַחַיִּים הוֹסִיף דְּכָל חֹדֶשׁ שֶׁלֹּא נִזְכְּרוּ בְּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, יַמְתִּין עַד הָעֲרֶב וְיִתְפַּלֵּל, דְּקַיְמָא לָן בְּסִימָן ק"ז (ס"א) שֶׁאֵין מִתְפַּלְּלִין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יט) ט"ז (סק"ג) וְהַגְּרַ"א: (כ) הַגְּרַ"א: (כא) לִבּוּשׁ וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וְהַגְּרַ"א, וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ג) שֶׁכָּתַב דְּכֵן דַּעַת שְׁאָרֵי פּוֹסְקִים דְּלֹא כְּט"ז: (כב) לִבּוּשׁ וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ג) וְנַחֲלַת צְבִי (פתורת צבי סק"ג) וְט"ז (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב), דְּלֹא כְּבֵ"ח (סי"א) וּמַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ה): (כג) הַגְּרַ"א בְּבֵאוּרוֹ: (כד) שֻׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן רל"ד סָעִיף ב׳: (כה) ב"ח (שם) וּמַגֵּן אַבְרָהָם (שם): (כו) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּמַגֵּן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ח): (כז) **וְאִז מַתַּי אֶפְלוּ בְּצָרְבִית.** מַהֲגְרַ"ז (ס"ה): **ג (כח)** מְלֻבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק"ה)

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ה) כתב: אך הזוהר הזהיר שלא לומר מזמור תהלה לדוד אחר מנחה או אחר ערבית אא"כ יאמרנו כקורא בתורה ולא בתורת חובה. **ב]** ובשו"ע הרב (שם) כתב כמ"א. **ג]** וכן כתב בשו"ע הרב (ס"ו): אין תשלומין לתפילה שהפסיד אלא בזמן תפילה (הסמוכה לה), אבל לא בשעה שאינה זמן תפילה, כגון אם שהה הרבה אחר שהתפלל תפילה שהיא חובת שעה אינו יכול להתפלל עוד לתשלומי תפילה שהפסיד, לפי שלא תקנו תשלומין לתפילה שהפסיד אלא בזמן שעוסק בתפילה שהיא חובת שעה, שאז כיון שהוא עוסק בתפילה הוא חוזר ומשלים מה שפשע בתפילותיו.

עון והדר Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah